

KU LEUVEN

KU LEUVEN

HIVA

ONDERZOEKSINSTITUUT VOOR
ARBEID EN SAMENLEVING

**STEUNPUNT
WERK**



**Universiteit
Antwerpen**

De in- en uitstroom in het lerarenberoep vanuit vergelijkend perspectief

Kristof De Witte, Willem De Cort, Ilse Tobbacq, Jacob Van Belle, Wouter Schelfhout,
Els Tanghe, Mike Smet, Sarah Vansteenkiste

27 februari 2025

Commissie voor Onderwijs

In- en uitstroom in het lerarenberoep vanuit vergelijkend perspectief

- Looptijd onderzoek 1/7/2023 - 30/6/2024
- Onderwijsdata schooljaren 2008-2009 t.e.m. 2021-2022
- Analyse van de instroom en uitstroom in het lerarenberoep



- Alle afgestudeerden van de lerarenopleidingen (deelrapport 1)
- Zij-instromers (deelrapport 2)
- <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsonderzoek/project/2121>

1. Vergelijkend perspectief met andere sectoren

Bron: De Witte, K., De Cort, W., Tobback, I., Van Belle, J., Schelfhout, W., Tanghe, E., Smet, M., Vansteenkiste, S. (2024, 2025). De in- en uitstroom in het lerarenberoep vanuit vergelijkend perspectief. Departement Onderwijs en Vorming. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsonderzoek/project/2121>

1. Vergelijkend perspectief met andere sectoren

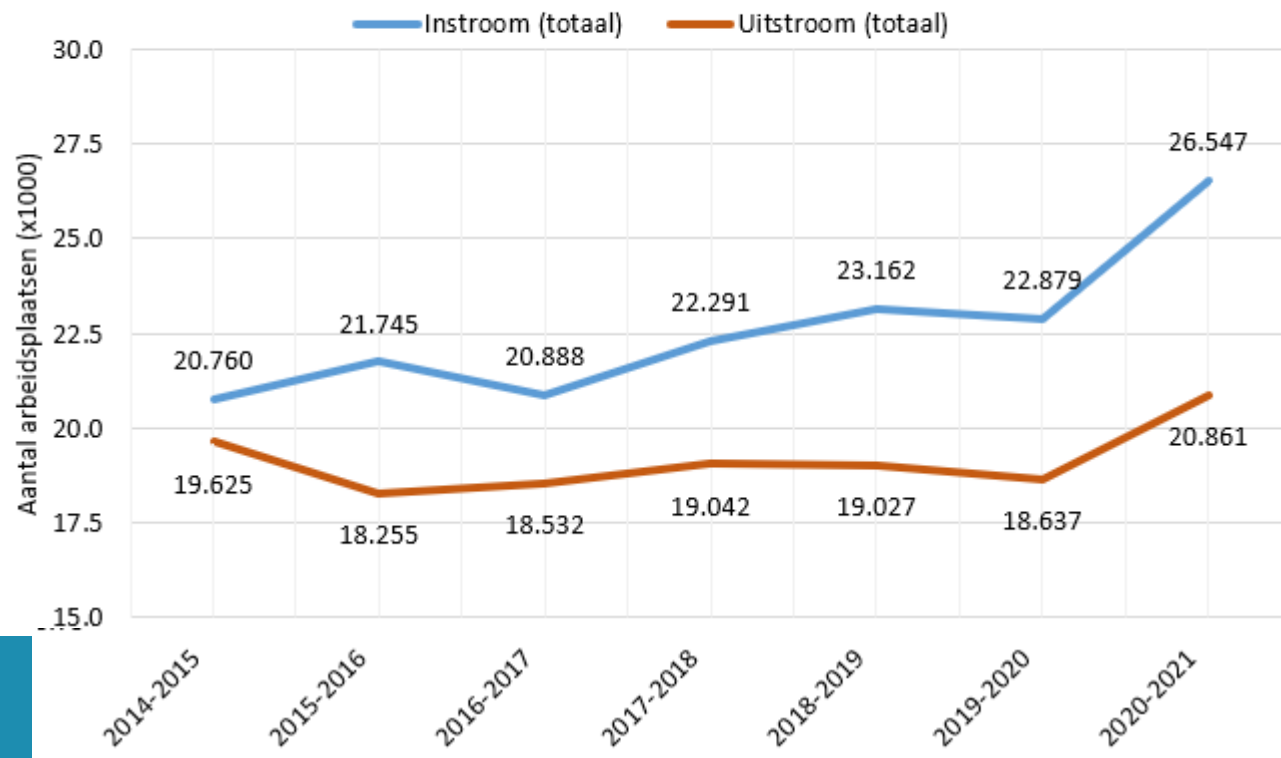
Data: 2014-2021 Dynam gegevens → werknemersdynamiek van alle loontrekkende werknemers

1. Vergelijkend perspectief met andere sectoren

Instroom in onderwijs

- Gemiddeld 9,5% instromers per jaar.
 - 20% zij-instroom uit andere sectoren.
- Stijgende trend van het aandeel instromers overheen de periode 2015-2021

Figuur 5: Instroom en uitstroom uitgedrukt in aantal arbeidsplaatsen en ratio instroom-uitstroom per schooljaar



1. Vergelijkend perspectief met andere sectoren

Uitstroom uit onderwijs

- Gemiddelde uitstroom van 8% per jaar.
 - 75% uitstromers naar niet-loontrekkend.
 - 25% vindt werk in andere sectoren.

Positief saldo van instroom en uitstroom

- Jaarlijks gemiddelde groei van aantal arbeidsplaatsen (niet VTE) van 1,5% in periode 2014-2021.
 - Groei was met 2,26% het hoogst in het laatst beschikbare schooljaar, 2020-2021
- Licht stijgende trend voor instroom-uitstroom ratio

1. Vergelijkend perspectief met andere sectoren

Toenemende krapte in onderwijssector

- Vacaturegraad gestegen van 1,1% in 2014 naar 2,8% in 2021.
- Cfr. Demografische trends, grotere omkadering



1. Vergelijkend perspectief met andere sectoren

Gemiddelde sector (2014-2021); groen = Quartaire sector	instroom	uitstroom	blijver	arbeidsplaatsen
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	5,8	6,5	93,8	10204
Onderwijs	9,5	8,0	91,2	237851
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	10,3	10,5	89,6	203717
Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	11,6	9,5	89,5	16354
Industrie	11,0	10,6	89,2	335585
Winning van delfstoffen	12,3	10,0	88,9	463
Financiële activiteiten en verzekeringen	11,1	11,2	88,9	51258
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	13,0	11,4	87,8	311596
Vervoer en opslag	16,1	14,3	84,8	141732
Extraterritoriale organisaties en lichamen	10,2	22,6	83,6	70
GEMIDDELDE SECTOREN	17,9	16,7	82,7	2307622
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	17,9	17,1	82,5	315928
Informatie en communicatie	19,3	16,0	82,3	58264
Bouwnijverheid	18,2	17,5	82,1	130215
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	20,6	16,2	81,6	97835
Exploitatie van en handel in onroerend goed	19,8	17,8	81,2	10357
Overige diensten	18,9	20,0	80,5	30201
Huishoudens als werkgever; goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik	21,7	17,3	80,5	3170
Kunst, amusement en recreatie	27,1	24,8	74,0	16493
Landbouw, bosbouw en visserij	38,2	34,3	63,8	12651
Administratieve en ondersteunende diensten	41,1	38,9	60,0	254081
Verschaffen van accommodatie en maaltijden	40,5	39,9	59,8	69597

1. Vergelijkend perspectief met andere sectoren

Vergelijking met andere sectoren

- Gunstiger instroom-uitstroom ratio dan in globale economie.
- Positievare dynamieken dan in andere dienstverlenende sectoren.

- Jobkenmerken: Leraren hebben gemiddeld niveau van procedureel werk en hoge autonomie

Operationalisering zij-instromer

Een zij-instromer is een leraar die **een lerarendiploma behaalt**, nieuw is in onderwijs én voldoet aan tenminste één van drie volgende voorwaarden op het moment van instromen:

1. Minstens 30 jaar oud;
2. tenminste 2 jaar tussen de laatste inschrijving in het hoger onderwijs en de start in het lerarenberoep;
3. tenminste 2 jaar geldelijke anciënniteit meenemen naar het onderwijs.

	Aantal	Percent
Niet-zij-instromers	53.291	80,18%
Zij-instromers	13.178	19,82%
Totaal	66.469	100,00%

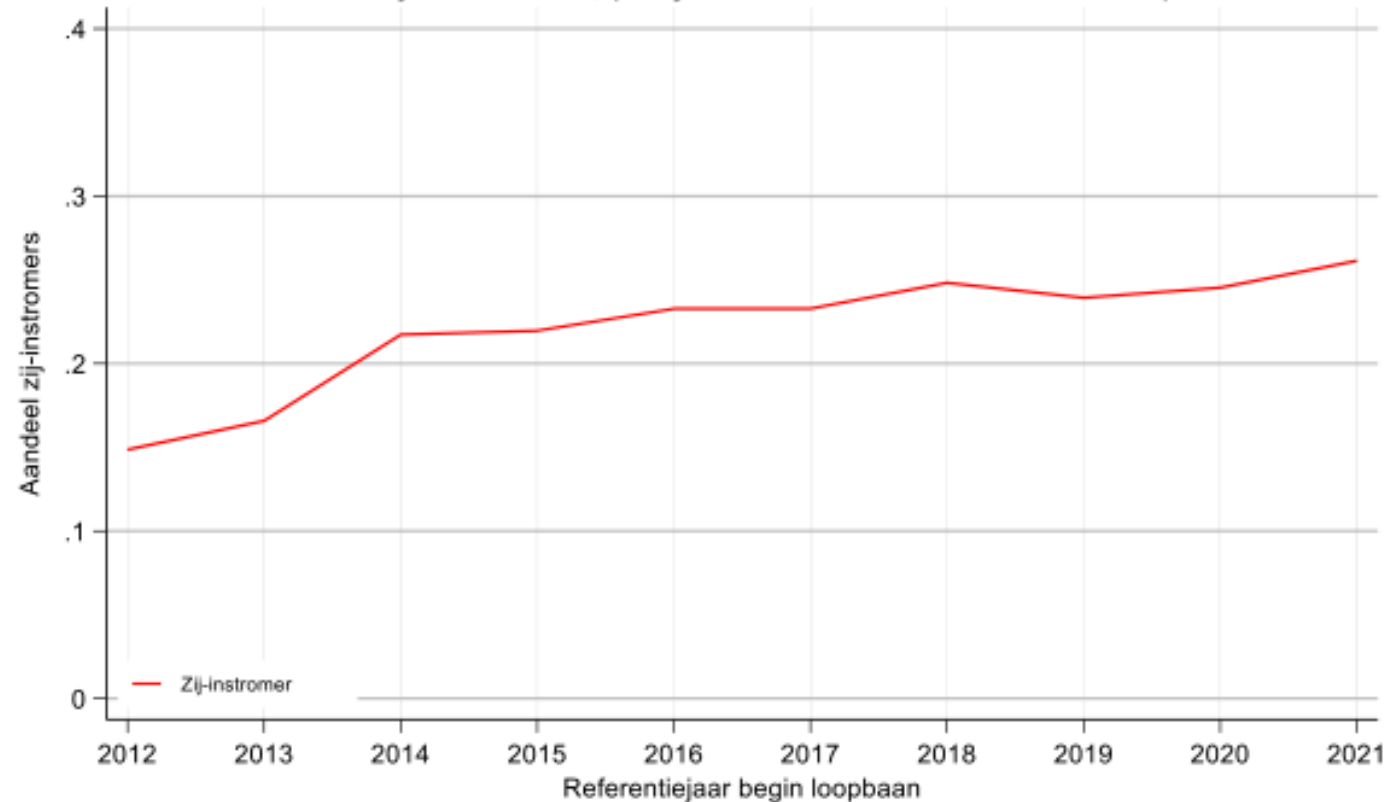
Operationalisering zij-instromer

Let wel: Welke personen nemen we niet mee in de analyses:

- Mensen die het onderwijs instromen maar nooit een lerarendiploma behalen (of behaald hebben in de observatieperiode).
- Leraren die voor 2008 een lerarendiploma behaalden en pas veel later starten in of terugkeren naar onderwijs, observeren we niet in de data

Evolutie aandeel zij-instromers

Evolutie van het aandeel zij-instromers tegenover het aandeel niet-zij-instromers, per jaar van instroom in het beroep



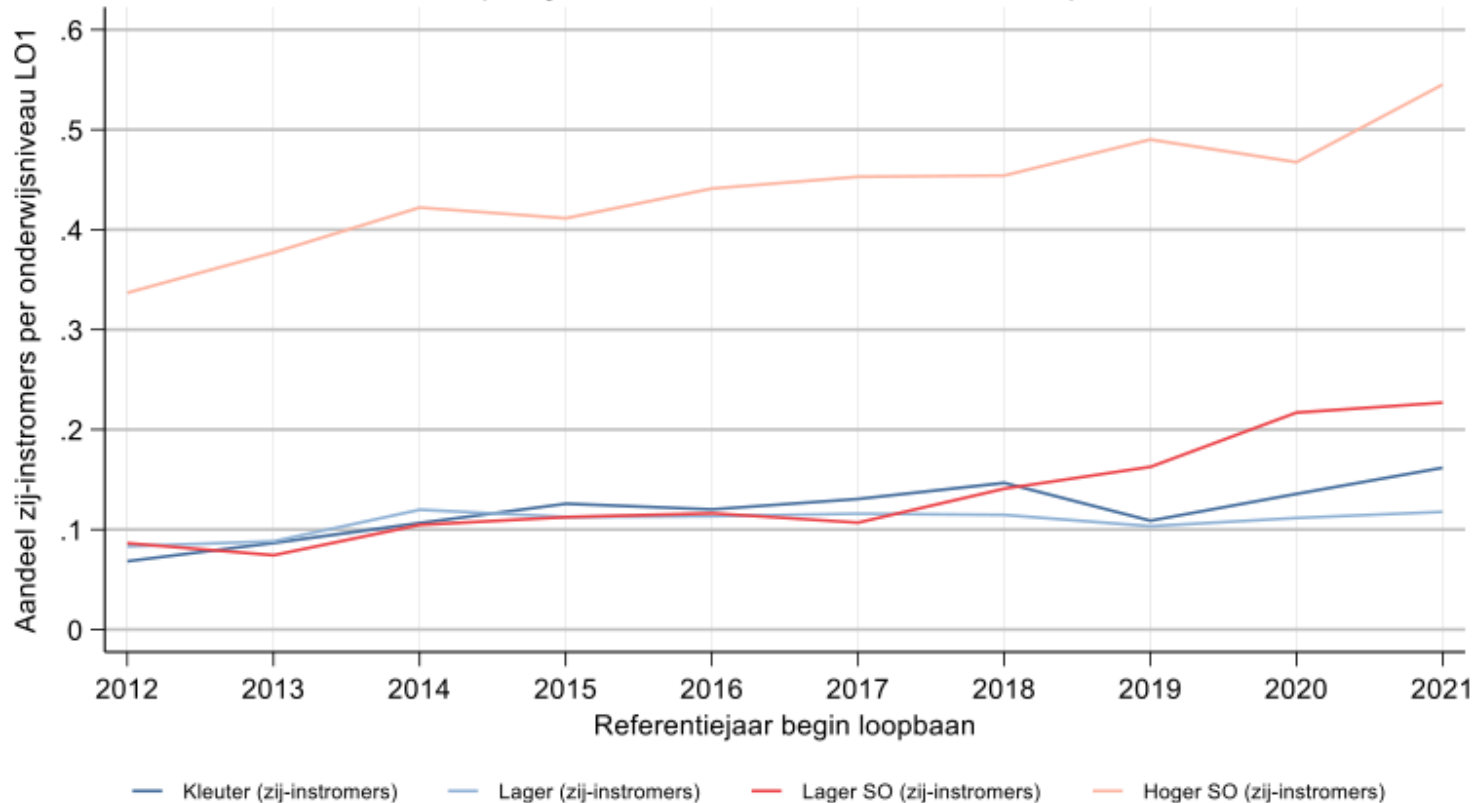
Aandeel zij-instromers nam toe van 14,87% naar 26,15%

Aantal zij-instromers steeg van 786 naar 1084

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Niet-zij-instromers	4501	4593	4527	4515	4370	3996	3921	3578	3721	3062
Zij-instromers	786	913	1257	1271	1326	1213	1295	1126	1210	1084
Totaal instromende leraren	5287	5506	5784	5786	5696	5209	5216	4704	4931	4146

Evolutie aandeel zij-instromers per onderwijsniveau

Evolutie van het aandeel zij-instromers tegenover het aandeel niet-zij-instromers, per onderwijsniveau LO1, per jaar van instroom in het beroep



Aandeel zij-instromers het hoogst in hoger SO

Aandeel stijgt binnen elke groep.

Meest uitgesproken:

- Lager SO: 8,64% (137) → 22,70% (353)
- Hoger SO: 33,69% (472) → 54,53% (506)

Het **aantal** zij-instromers stijgt doorgaans, het aantal niet-zij-instromers daalt.

2. Doorstroom uit lerarenopleiding naar het lerarenberoep

Bron: De Witte, K., De Cort, W., Tobback, I., Van Belle, J., Schelfhout, W., Tanghe, E., Smet, M., Vansteenkiste, S. (2024, 2025). De in- en uitstroom in het lerarenberoep vanuit vergelijkend perspectief. Departement Onderwijs en Vorming. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsonderzoek/project/2121>

2. Doorstroom uit lerarenopleiding naar het lerarenberoep

Data:

Populatie

- Alle afgestudeerden van een lerarenopleiding
- Van 2008-2009 t.e.m. 2021-2022
 - --> 86.726 unieke personen

Bronnen

- Data lerarenopleiding & andere studies in hoger onderwijs
- Data loopbaan als leerkracht
- Data op instellingsniveau

2. Doorstroom uit lerarenopleiding naar het lerarenberoep

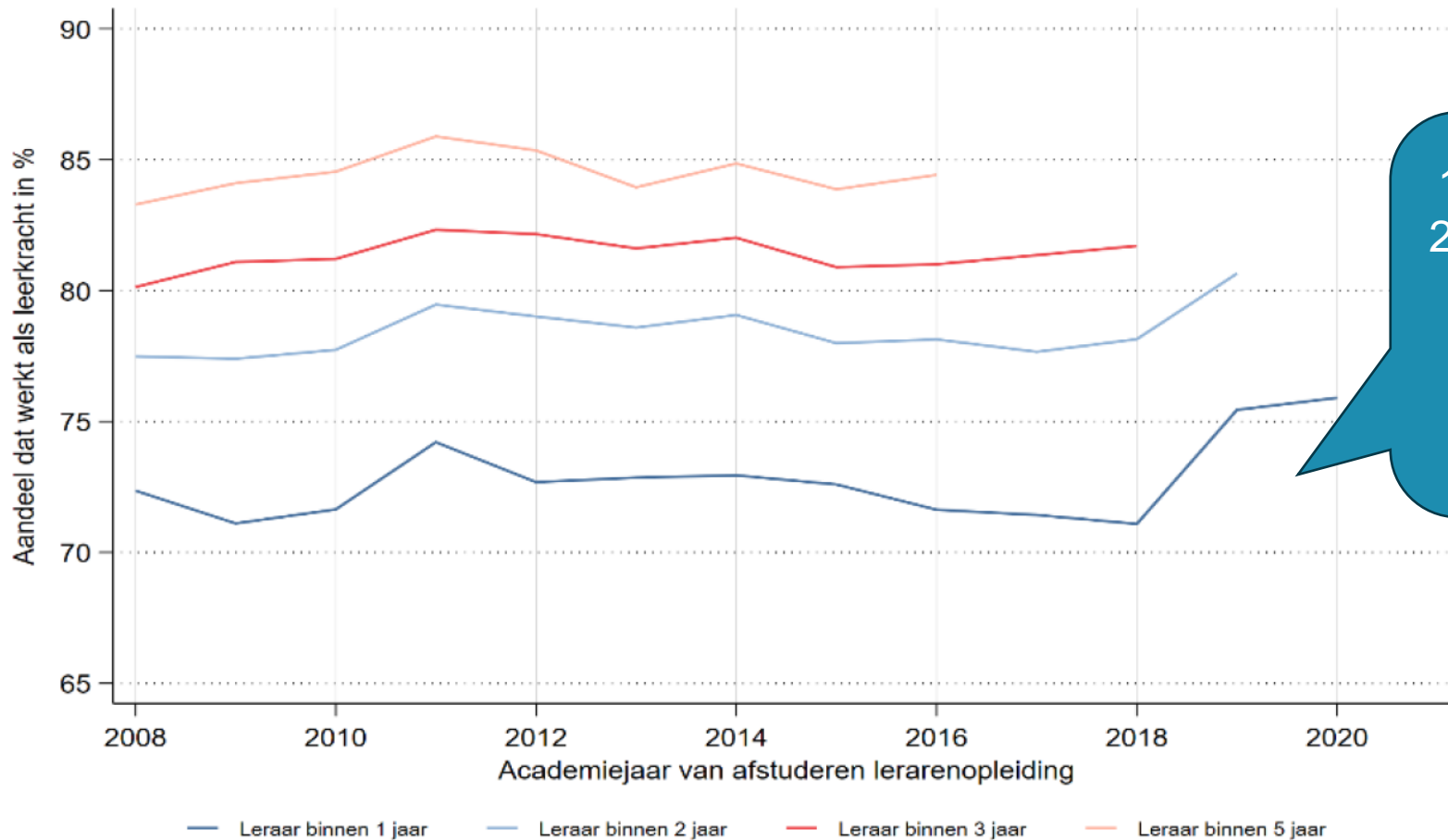
Doorstroom naar het lerarenberoep per onderwijsniveau lerarenopleiding

	Leraar binnen		
	drie jaar	vijf jaar	tien jaar
Gemiddelde	78,3	81,9	86,5
Onderwijsniveau lerarenopleiding			
Educatieve Bachelor Kleuter	94,1	95,7	96,8
Educatieve Bachelor Lager	92,4	94,8	96,0
Educatieve Bachelor Lager secundair	75,5	80,4	84,6
Hoger secundair (ALO, SLO, Educatieve Master of graduaat)	65,2	68,0	72,2

1. Aanzienlijke doorstroom vanuit de lerarenopleidingen
2. Lagere doorstroom bij leraren voor hoger secundair

2. Doorstroom uit lerarenopleiding naar het lerarenberoep

Figuur 13: Doorstroom naar lerarenberoep opgesplitst naar aantal jaar na afstuderen (excl. CVO's)



1. Stabiele evolutie tussen 2008-2018
2. Opvallende stijging vanaf schooljaar 2019-2020
3. Consistente stijging in doorstroom vanuit lerarenopleidingen voor hoger SO vanaf 2015-2016

Voorspellen doorstroom

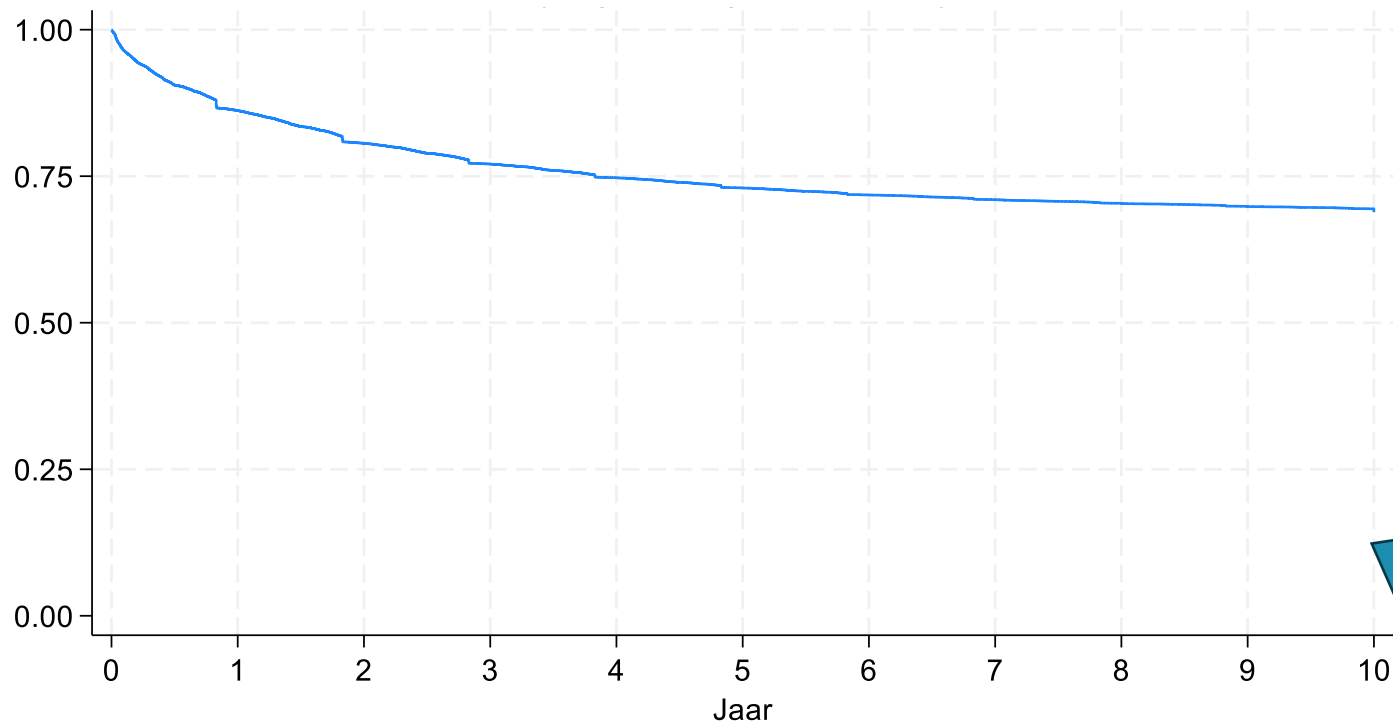
Profielkenmerken geassocieerd met een hogere doorstroom (gecontroleerd voor andere kenmerken)

- Vrouwen stromen 1,7 procent punt (ppt) meer door
- Lerarenopleiding is eerste keuze: 1,6 ppt hogere kans
- Bovengemiddeld studierendement in lerarenopleiding: 1,5 ppt hogere kans
- Afgestudeerden van universiteit hebben 8,1 ppt hogere kans op doorstroom dan in CVO
- LIO's (die hun lerarenopleiding afmaken !): 20,7 ppt hogere kans
- Studenten uit dubbele- en arbeidsmarktfinaliteit
- Socio-economische status, thuistaal en leeftijd zijn weinig / niet bepalend

3. Retentie in het lerarenbereep

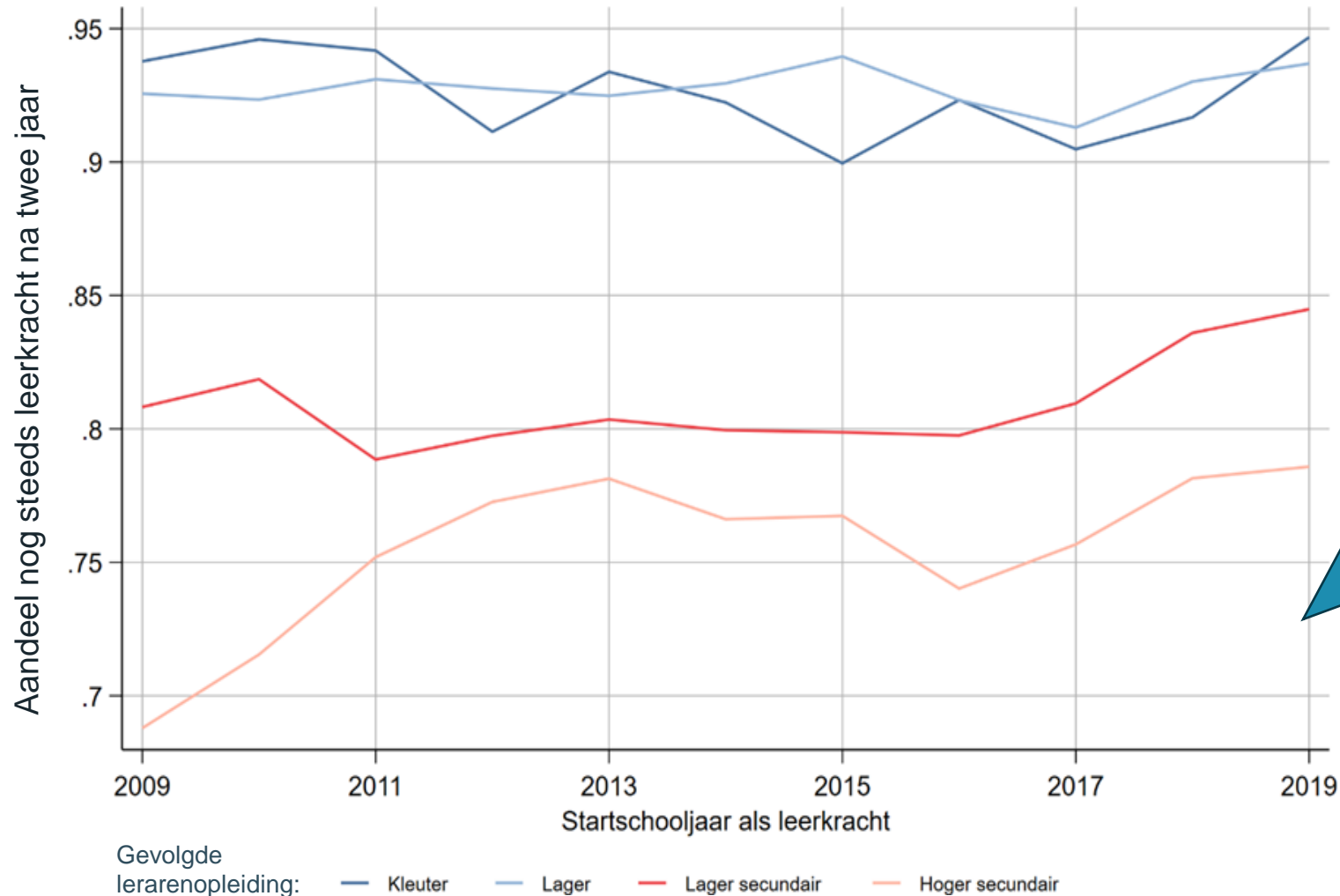
Bron: De Witte, K., De Cort, W., Tobback, I., Van Belle, J., Schelfhout, W., Tanghe, E., Smet, M., Vansteenkiste, S. (2024, 2025). De in- en uitstroom in het lerarenberoep vanuit vergelijkend perspectief. Departement Onderwijs en Vorming. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsonderzoek/project/2121>

3. Retentie in het lerarenberoep



1. Gemiddeld: Na een jaar is de kans om nog in het beroep te zijn nog 86,45%, na drie jaar is dat 77,54%, na vijf jaar nog 73,64% en na tien jaar 70,37%.
2. Van de educatieve bachelor kleuter- of lager onderwijs die starten als leraar zijn respectievelijk 83,4% en 85,4% vijf jaar later nog steeds aan de slag als leraar. Van de educatieve bachelors secundair onderwijs of educatieve masters die starten als leraar zijn respectievelijk 69,3% en 61,6% vijf jaar later nog steeds aan de slag als leraar.

Retentie na twee schooljaren: doorheen de tijd en per onderwijsniveau

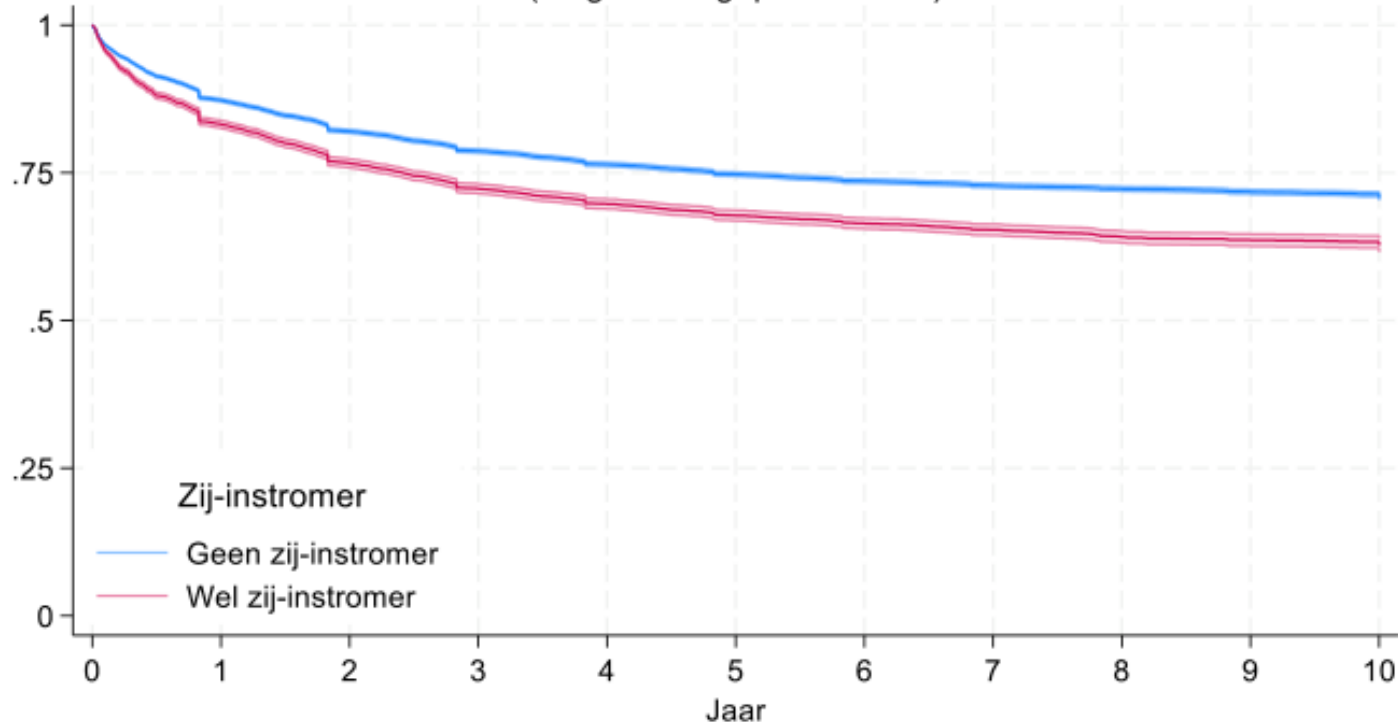


Sinds 2016-2017 een stijging in de retentiegraad in alle onderwijsniveaus, en het sterkst in het SO

- in SO: het aantal startende leraren dat na twee schooljaren nog steeds aan de slag is als leraar nam toe van 76,9% naar 81,5%
- retentiecijfers in 2019-2020 hoogste in 10 jaar

Gemiddelde retentie van zij-instromers

Kaplan-Meier survival estimates
(toegestane gap 12 maand)



De retentiegraad van zij-instromers ligt lager dan die van niet-zij-instromers

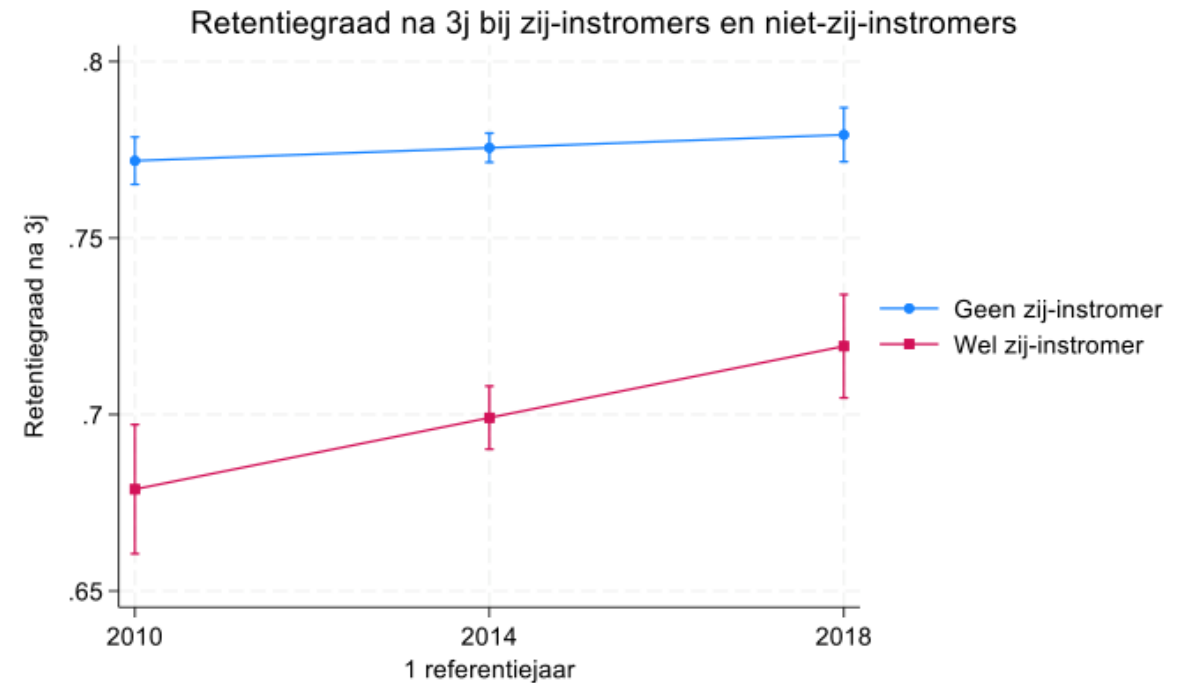
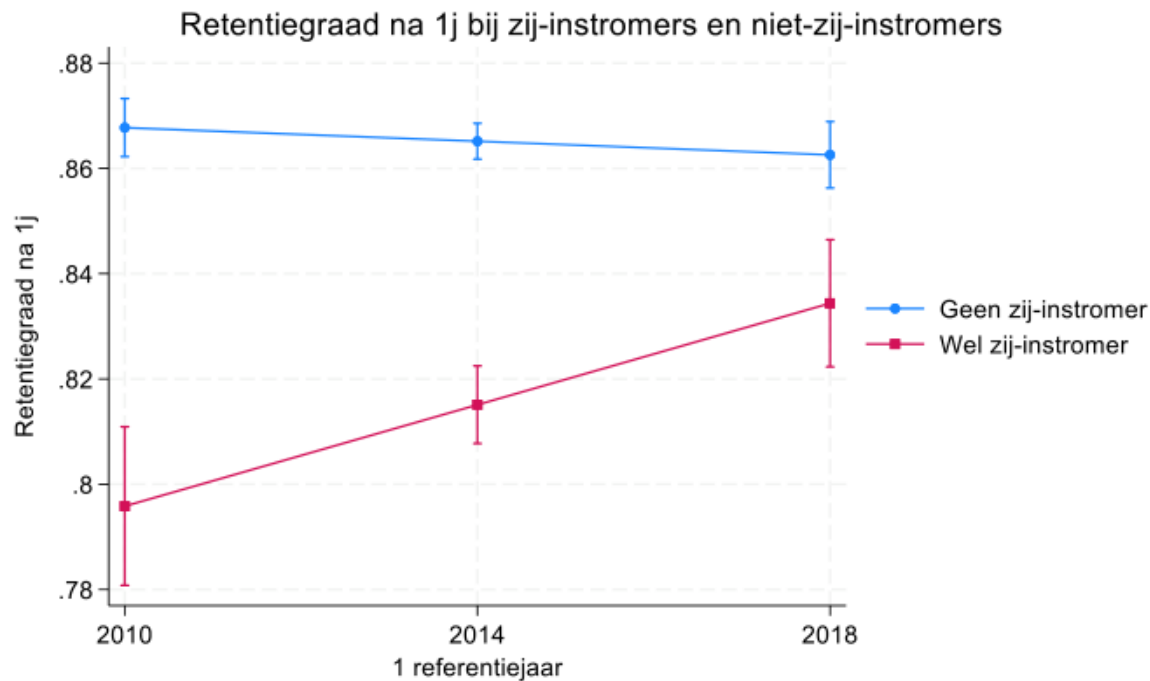
- **Zij-instromers:** na één jaar 83,64%, na drie jaar nog 73,09% en na tien jaar 64,86%.
- **Niet-zij-instromers:** na één jaar 87,47%, na drie jaar nog 79,07% en na tien jaar 72,15%.

Patroon zij-instromers = patroon niet-zij-instromers

Uitval huidige onderzoek versus omgevingsanalyse 2024-2029:

- Huidig onderzoek: 16% uitval na 1j
- Omgevingsanalyse: 28% uitval na 1j
- Reden: verschil in focus: hier enkel zij-instromers die ooit diploma behalen

Evolutie in retentie van zij-instromers



Evolutie retentiegraad na 1 jaar:

- **Niet-zij-instromers:** blijft ongeveer gelijk (van 86,62% in 2009 naar 86,74% in 2018)
- **Zij-instromers:** stijgt van 76,17% (2009) naar 83,53% (2018).

Evolutie retentiegraad na 3j:

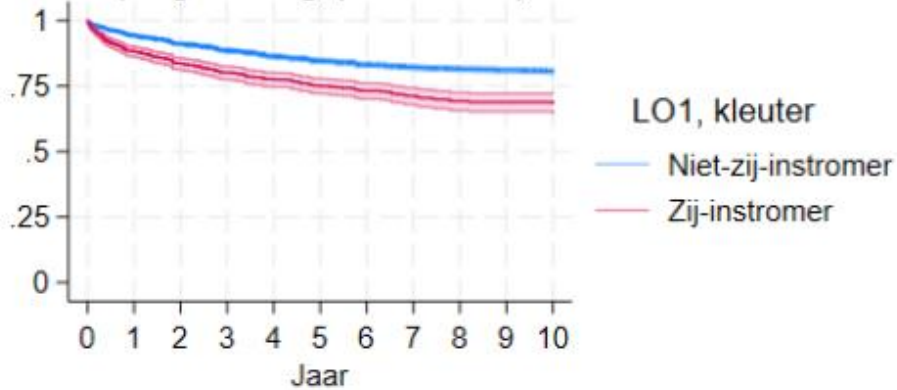
- **Niet-zij-instromers:** neemt toe van 76,96% (2009) naar 79,88% (2018)
- **Zij-instromers:** neemt toe van 65,10% (2009) naar 73,70% (2018).

Retentie van zij-instromers volgens opleiding

Figuur 15. Retentiegraad van zij-instromers en niet-zij-instromers naargelang het onderwijsniveau van het eerste lerarendiploma, overheen de eerste tien jaar van hun loopbaan

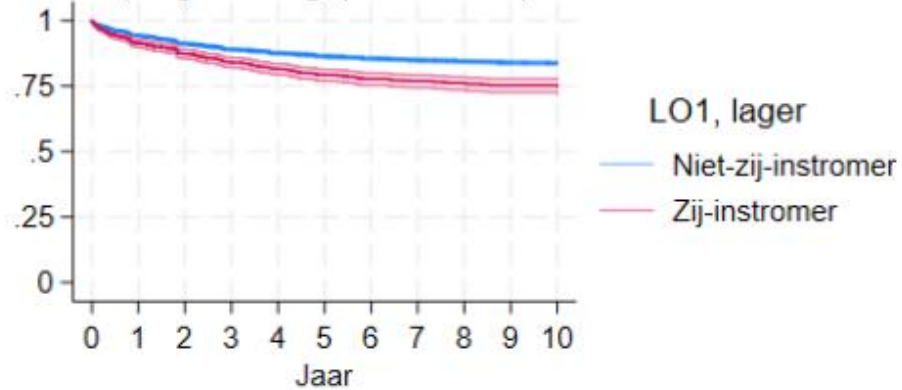
Kaplan-Meier survival estimates

(toegestane gap 12 maand)



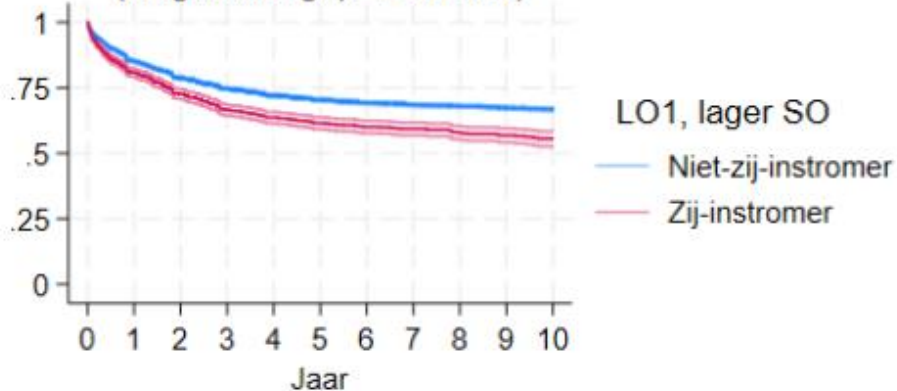
Kaplan-Meier survival estimates

(toegestane gap 12 maand)



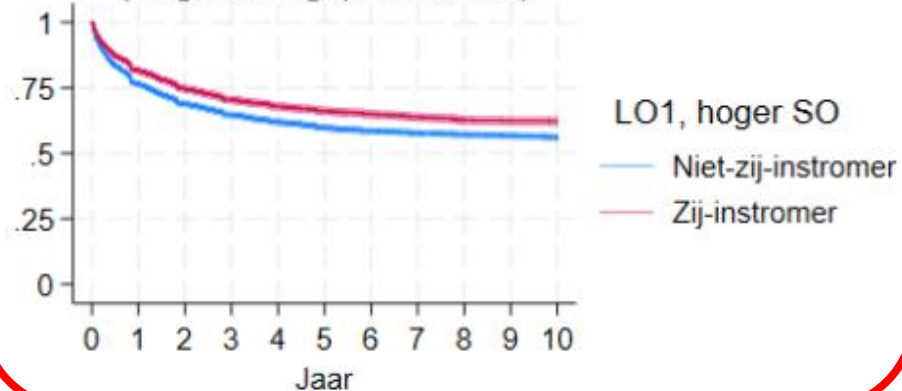
Kaplan-Meier survival estimates

(toegestane gap 12 maand)



Kaplan-Meier survival estimates

(toegestane gap 12 maand)



Retentiegraad bij zij-instromers is lager binnen de groepen leraren met als eerste lerarendiploma kleuter, lager en lager secundair onderwijs

maar net hoger bij de groep met een lerarendiploma hoger secundair onderwijs.

Voorspellen retentie

Persoonskenmerken

- Mannen hebben 1,1 ppt lagere kans op retentie
- Lerarenopleiding eerste keuze: 1,1 ppt hogere retentie

Schoolkenmerken

- Geen duidelijke invloed van GOK-kenmerken leerlingen (schooltoelage en thuistaal <-> opleidingsniveau moeder)
- Personeelskenmerken school hebben weinig verklarende waarde

Voorspellen retentie

Opdrachtkenmerken

- Stabiliteit opdracht: langere duurtijd van opdracht, hoger werkvolume & minder tussentijd tussen opdrachten → sterk verhoogde retentie
- Lerarenplatform: 2,3 ppt hogere retentiekans
- Lesgeven in verschillende onderwijsvormen: 2,9 ppt hogere retentiekans
- Vereist bekwaamheidsbewijs voor de opdracht: hogere retentie
- Laagste retentiekans bij leraren die meer lesgeven in TSO en BSO (1,3 ppt lagere retentie dan leraren in eerste graad secundair onderwijs) versus 2 ppt hogere retentie bij leraren lager- en kleuteronderwijs

- Nauwelijks invloed van vaste benoeming (stabiliteit opdracht is bepalend)
- Nauwelijks invloed van pendelafstand

Besluit

Op de zeer krappe arbeidsmarkt presteert de onderwijssector goed in vergelijking met de globale economie en andere dienstverlenende sectoren.

De instroom-uitstroom ratio is hoger dan in de globale economie en de dynamieken in de onderwijssector zijn positiever dan die in andere dienstverlenende sectoren.

Aanzienlijke doorstroom van 86% die binnen 10 jaar na afstuderen van lerarenopleiding doorstroomt naar het beroep

Gunstige evolutie: Stijging van doorstroom sinds 2019; retentie was hoogste in 2019

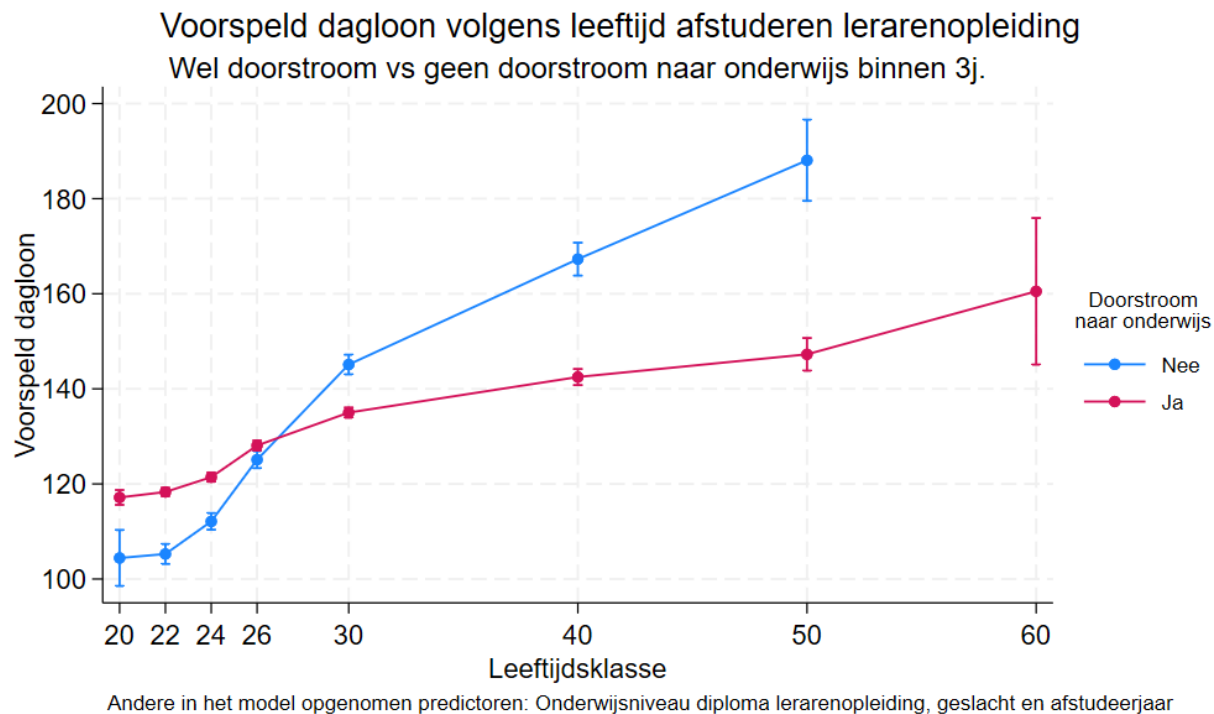
4. Loonverschillen onderwijs en andere sectoren

Bron: De Witte, K., De Cort, W., Tobback, I., Van Belle, J., Schelfhout, W., Tanghe, E., Smet, M., Vansteenkiste, S. (2024, 2025). De in- en uitstroom in het lerarenberoep vanuit vergelijkend perspectief. Departement Onderwijs en Vorming. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsonderzoek/project/2121>

Koppeling met KSZ-data

- Doel: Vergelijking arbeidsmarktkenmerken onderwijs met andere sectoren.
 1. Afgestudeerden met diploma lerarenopleiding die al dan niet doorstromen naar onderwijs → we vergelijken verschillende mensen met hetzelfde diploma
 2. Startende leerkrachten die uitgestroomd zijn uit onderwijs → we vergelijken dezelfde persoon voor en na
- Let wel: geen info over extralegale voordelen; loon als werknemer (dus exclusief zelfstandigen)

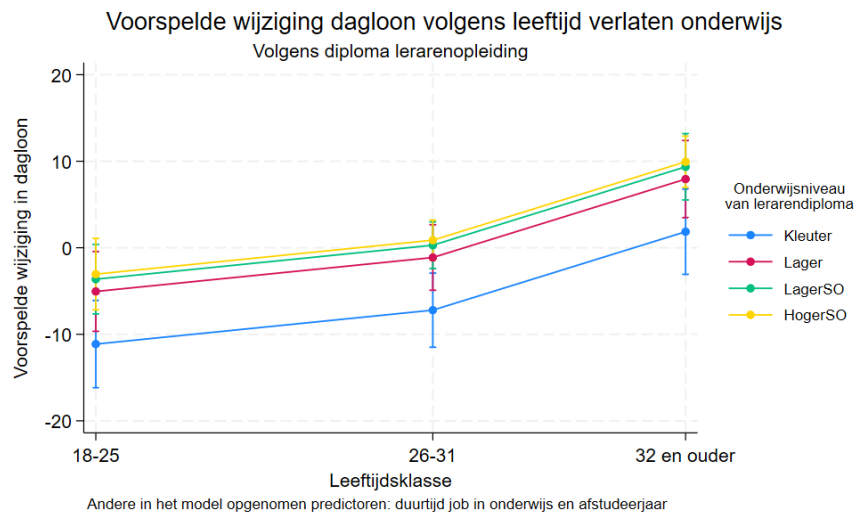
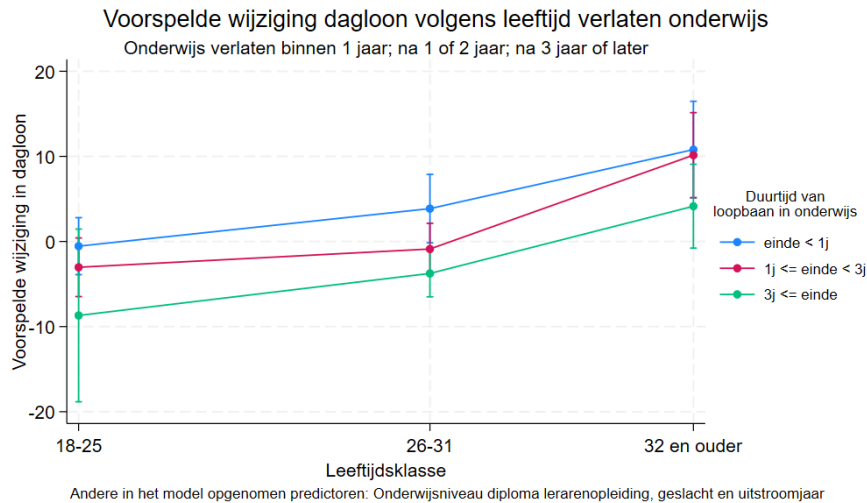
Dagloon van doorstromers lerarenopleiding naar job binnen of buiten onderwijs



Gemiddeld bruto dagloon:

- 124,6 euro binnen onderwijs
- 128,7 euro buiten onderwijs
- Gemeten loonkloof (zonder extra legale voordelen) bedraagt minder dan 4 procent
- Dagloon neemt toe met instroomleeftijd en niveau diploma

Uitstroom uit onderwijs van startende leerkrachten: wijziging dagloon



Globaal bruto dagloon voor en na uitstroom uit onderwijs quasi identiek (+/- 123 euro); verschillen naargelang

- Duurtijd job in onderwijs
 - Leerkrachten die 'snel' onderwijs verlaten zien hun gemiddeld dagloon stijgen
 - Leerkrachten die onderwijs verlaten na 3 jaar of meer zien hun dagloon dalen
- Leeftijd
 - Jongere leerkrachten (18-25 jaar) die onderwijs verlaten hebben (ongeacht hun diploma) een lager gemiddeld dagloon dan dat ze hadden in onderwijs
 - Oudere leerkrachten (32 en ouder) hebben een hoger dagloon na verlaten onderwijs
- Onderwijsniveau lerarendiploma
 - Ba kleuter vs Ba lager/Ba secundair/Master

Noot: een positieve wijziging duidt op een hoger dagloon na verlaten onderwijs; een negatieve waarde duidt op een lager dagloon na verlaten onderwijs

Arbeidsvoorwaarden

- Loon
- Extralegale voordelen
- Pensioen
- Vakantie
- ...

Moeilijk uniform te kwantificeren
(weegt voor iedereen anders)



- Analyseren hoe mensen in de praktijk deze voorwaarden afwegen
- In- en uitstroom in verschillende sectoren monitoren
- Binnen onderwijs: subanalyses voor verschillende groepen (b.v. BaO vs SO, specifieke (praktijk)vakken, regionale verschillen, etc.)

5. Aanbevelingen

Aanbevelingen

- Uitval is het grootst in eerste twee jaren → sterke aanvangsbegeleiding en mentoring om starters te ondersteunen
- Stabiliteit van de opdracht cruciaal → bied startende leraren meer omvangrijke en aaneengesloten opdrachten aan; positieve invloed van het lerarenplatform
- Retentiegraad van zij-instromers is lager → specifieke aandacht voor zij-instromers via aangepast mentorschap, professionaliseringsprogramma's en continue ondersteuning bij de start van de loopbaan
- Retentiegraad van zij-instromers zonder diploma nog lager → belang van opleiding
- Lage doorstroom en retentie bij niet-zij-instromers met een lerarendiploma hoger SO → Maak het beroep aantrekkelijker via het doorbreken van horizontale carrièreverloop (bv. teacher leadership; expertise-ontwikkeling, verdere professionalisering)
- Competitief loon, maar beperkte extralegale voordelen → bouw deze ook uit voor onderwijs; belicht de andere voordelen van het lerarenberoep beter (bv. verschil maken voor jongeren, professionele autonomie)

Aanbevelingen

Maar ook breder dan deze studie: Ontwikkel een brede, gedragen en samenhangende visie
cfr. Rapport Commissie van Wijzen

Het continuüm van professionalisering

- de aspirant-leraar (lerarenopleiding niet de focus)
- de startende leraar
- de ervaren leraar

Schoolorganisatie en schoolbeleid

- de opdracht van leraren
- schoolleiders & schoolbesturen
- strategisch personeels- en welzijnsbeleid

Onderwijsbeleid

- verloning van leraren en schoolleiders
- financiering & rationalisatie
- voorwaarden voor kwalitatief beleid

KU LEUVEN

KU LEUVEN

HIVA

ONDERZOEKSINSTITUUT VOOR
ARBEID EN SAMENLEVING

**STEUNPUNT
WERK**



**Universiteit
Antwerpen**

De in- en uitstroom in het lerarenberoep vanuit vergelijkend perspectief

Kristof De Witte, Willem De Cort, Ilse Tobbacq, Jacob Van Belle, Wouter Schelfhout,
Els Tanghe, Mike Smet, Sarah Vansteenkiste

27 februari 2025

Commissie voor Onderwijs